

האיסטרטגיה ההתיישבותית ביהודה ושומרון

חזית סירוב מזרחית גדולה, הכוללת את סוריה, ירדן, עיראק, איראן וערב הסעודית ניצבת היום לנגדנו. מדינות אלה שלרשותן עומדים משאבים אדירים, והמאחדות בעוינותן כלפי ישראל. יוצרות היום איום מסוכן ומתמיד על גבולנו המזרחי. לקחי המלחמות האחרונות מלמדים אותנו כי עלינו להבטיח גבולות רחוקים ככל האפשר ממרכזי האוכלוסיה העירוניים. התעשייתיים והכלכליים הצפופים. המרוכזים בשפלת החוף. כך שיהיה לרשותנו אורך נשימה מספיק כדי לגייס את כוחות המילואים. עליהם נאלצים אנו להסתמך עקב היתרון המספרי הגדול של צבאות ערב. לפיכך, ריחוקי של גבולנו המזרחי שעל הירדן ממרכזי האוכלוסיה שלנו. תורם רבות לבטחון מדינת ישראל כולה.

אולם, נוכחות צבאית בלבד באזורים שממערב לירדן, איננה מספקת לבטחוננו של אזור רגיש זה. נוכחות אורחית של ישובים יהודיים הינה חיונית לאבטחת המדינה. זאת, מאחר שכל היישובים ביהודה ושומרון ממוקמים על הרים גבוהים השולטים על צירים ראשיים. בעלי עבירות קשה לשריון בפרט ולרכב בכלל. יצויין כי לאור לקחי המלחמה האחרונה ננקטו כל האמצעים כדי שהמחיישים בשטחים יהיו מצויירים ומאומנים להגן על עצמם ולהתגונן בפני התקפת פתע. על כן לא רק שלא ייווצר צורך לפנותם במקרה של מלחמה, אלא ששרשרת יישובים צפופה על גב ההר תוכל להוות מחסום נאמן אשר יחצוץ בפני החזית המזרחית המאוחדת והחוקה המאיימת עתה על ישראל, או לפחות תעכב מיתקפה ערביה עד בוא כוחות המילואים. חייץ זה של יישובים יעניק תחושת בטחון גם למתיישבי הבקעה — חומת ההגנה הראשונה שלנו במזרח — וימנע מצב בו הם עלולים למצוא עצמם לחוצים ממזרח וממערב על ידי אוכלוסיות עוינות בלבד.

עתה שומה עלינו לנהל מירוץ עם הזמן, לאור השיחות המתנהלות על עתיד יהודה ושומרון. העובדות שנמשיך לקבוע באזורים אלה יחזקו את גורלם יותר מכל. לפיכך יש להמשיך בתנופה ההתיישבותית על גב ההר, ולהתרכז במיוחד בחיזוקם והרחבתם של היישובים שהוקמו ביהודה ושומרון.

מכאן שחשוב היום להרגיש, בעיקר על ידי מעשים, כי האוטונומיה איננה חלה ולא תחיל על שטחים, כי אם על האוכלוסייה הערבית בלבד. הדבר חייב להתבטא קודם כל על ידי יצירת עובדות בשטח, ולפיכך ארמות המדינה וארמות הטרשים בבלתי מעובדות ביהודה ושומרון חייבות להיתפס מיידית, כדי ליישב את השטחים שבין ריכוזי אוכלוסייה המיעוטים וסביבם כאחד. במגמה להקטין עד למינימום את הסכנה של התפתחות מדינה ערבית נוספת בשטחים אלה שכן בהיותה מנותקת על ידי יישובים יהודיים, יהיה קשה לאוכלוסיית המיעוטים ליצור איחור ורצף טריטוריאלי ומדיני.

אסור שיווצר כל צל של ספק בדבר כוונתנו להחזיק לתמיד בשטחי יהודה ושומרון, אחרת עלול להיווצר אי שקט גובר והולך בקרב אוכלוסיית המיעוטים, אשר יגרום לנסיגות חוזרים ונשנים להקמת מדינה ערבית נוספת בשטחים אלה. הדרך הטובה והיעילה ביותר שחסיר כל שמץ של ספק בעניין כוונתנו להחזיק לעולם ביהודה ושומרון, היא — תנופת התיישבות מזרחית באזורים אלה.

ההתיישבות היהודית ביהודה ושומרון כוצעה ותכוצע בעיקר על ארמות מדינה, או ארמות טרשים בלתי מעובדות ללא בעלים, והיא איננה באה בשום פנים לנשל אנשים היושבים על אדמתם. מדיניות כזו יוצרת סיכוי סביר לדו־קיום בשלום יתרה מזו: ישיבתם זה בצד זה של חושבים יהודיים וערבים לאורך ימים, היא הסיכוי היחיד לפיתוח יחסי שכנות טובה במשך הזמן, להתעוררות הדרגתית של הבנה הדדית ולהיווצרות הכרחית של אינטרסים משותפים. הנסיון ההסטורי מראה כי יחסים אישיים וקרובים בין אוכלוסיות עוינות תרמו בדרך כלל להתפתחות מצב של שלום דה־פקטו, אף יותר מאשר הסכמים מדיניים שנחתמו על ידי מנהיגיהן של אוכלוסיות אלו.

המדיניות החתישבותית ביהודה ושומרון

על פי הנסיון ההתיישבותי, יש למנוע מצב בו יישוב מסויים נמצא מבודד באזור כלשהו, הן עקב הצורך להישען על שירותים משותפים עם יישובים בסמוך והן עקב ההיבט הבטחוני. לפיכך, ליר כל יישוב קיים ביהודה ושומרון יש לפרוס יישובים נוספים, כך שיווצרו גושי יישובים באזורי התיישבות הומוגניים, בעלי זיקה הדדית, אשר יאפשרו ברבות הימים פיתוח שירותים ואמצעי ייצור משותפים. לא מן הנמנע שהתרחבותם והתפתחותם של היישובים תביא במקרים מסויימים להתמזגותם הטבעית זה בזה, עד להיווצרות יישוב עירוני אחד שיכלול את כל היישובים שבאותו גוש.

כדי ליצור פריסה רחבה ככל האפשר וכדי להקים יישובים שיצטיינו באיכות חיים מעולה — רוב היישובים ביהודה ושומרון הוקמו ויוקמו מראש כיישובים כפריים-קהילתיים. אוכלוסייתם של יישובים אלה תימנה בשלב הראשון 50 עד 300 משפחות, כאשר פרנסתן מתבססת בעיקרה על חקלאות, חיירות ושירותים, ומיעוטה — על חקלאות אינטנסיבית